

Nota: “ Ě ”, “ ě “ sono appena percettibili, quasi non si pronuncia;” Š “, “š” si leggono “sce di scena”.

INFERNO Cano III° (tradotto da Ugo D’Ugo)

PĚ ME ZĚ VA PĚ LA CĚTA’ DULENTĚ,
PĚ ME ZĚ VA NELL’ETERNĚ DULORĚ,
PĚ ME ZĚ VA TRA LA PĚRDUTA GENTA
GIUSTIZIA MUVETTĚ IL MIO ALTO FATTORE
FACETTĚMĚ LA DIVINA PUTESTA’,
LA SOMMA SPĚRANZA E U PRIMĚ AMORĚ
ANNANZ’A ME ‘N CĚ STEANĚ COSĚ CRIATĚ
E NE’ ETERNĚ, E I’ ETERNĚ DURĚ.
LASSATĚ OGNI SPĚRANZA , VU’ CH’ENTRATĚ.

‘Štĕ parolĕ dĕ saporĕ scurĕ
vĕdivĕ scritte ‘ncopp’a na porta;
pĕcchĕ ijĕ: << Maestrĕ, u sensĕ lorĕ m’ĕ durĕ>>,
E issĕ a me, cumm’a pĕrzonā attenta:
<<Qua zĕ cummiĕnĕ lassā ogni suspiĕttĕ;
ogni paura cummiĕnĕ ca qua sia morta.
Nu’ sĕmĕ mĕnutĕ a u poštĕ addò tĕ so’ dittĕ
ca tu aviscĕ vištĕ la gentā addulurata
c’’ha perzĕ u bĕnĕ d’u cerviĕllĕ.>>

E dopĕ che kĕ lĕ manĕ m’appicciattĕ
e giuiusĕ ‘nfaccĕ, pĕ mĕ dà cunfuortĕ,
mĕ mĕttĕttĕ a cuntĕ dĕ ségrĕtĕ cósĕ.
Qua suspirĕ, chiagnĕ e autĕ guaiĕ
rĕsunavĕnĕ pĕ l’aria senza štellĕ
pĕcchĕ ijĕ mĕ mĕttivĕ a chiagnĕ.
Tanta dialĕttĕ, bruttĕ parlatĕ,
parolĕ dulurósĕ, dittĕ arrajatĕ,
vucĕ autĕ e fiochĕ, e rumurĕ dĕ manĕ kĕ lórĕ
facĕanĕ nu casinĕ, chĕ zĕ vérĕ
sempĕ, ént’a chĕll’aria continuamentĕ scura,
cumm’a la réna quannĕ svĕnduléja.

(v.25)

E i’ che pĕ la paura m’évĕ missĕ lĕ manĕ ‘nfrontĕ
dĕcivĕ: << Maestrĕ, ma ĕ quillĕ chĕ sĕntĕ
e chĕ gentā ĕ, chĕ parĕ da u dulórĕ affranta?>>
E issĕ a me: << ‘Štu misĕrĕ modĕ
tiĕnnĕ l’anĕmĕ trištĕ dĕ chillĕ
che vĕvĕvĕnĕ senza colpa e senza loda.

(v.31)

Mmišchiatĕ so’ a quillĕ malĕ coro
d’angĕlĕ che ‘nzĕ rĕbbĕllannĕ
né fosĕrĕ fédĕlĕ a Ddijĕ, ma a lĕ fattĕ lórĕ.
Lĕ cielĕ lĕ cacciannĕ pĕ nn’ĕssĕ mĕnĕ bellĕ
né u funnĕ dĕ lu ‘mbĕrnĕ lĕ rĕcévĕ
ca manchĕ na gloria lĕ rĕbbĕllĕ avissĕnĕ da lórĕ.>>

E i’: << Maeštrĕ, chĕ ĕ tuttĕ stu dulórĕ
ca lĕ fa lamĕntā accusì fortĕ?>>
Rĕspunnĕttĕ: << Tĕ dichĕ in brĕvĕ:
chištĕ ‘ntiĕnnĕ spĕranza dĕ mortĕ

(v.43)

e la višta lórë cēcata è vasscia vasscia
ca ammìriënë ogni auta sórta.

Fama dë lórë u munnë tacë;
dë misericordia e giustizia lórë nën so' dégnë;
nn' raggiunamë dë lórë, ma guarda e passa:>>

E i' che guardannë, vërivë nu 'nsgnë
e che gëranne curreva tantë sveltë
che d'ógni sosta pareva indégnë
e arrëtë lë mëniva na longa fila
dë gentë, acché nën ci avessë crëdutë
che tanta muórtë n'avëanë fattë.

Dopë ca i' në rëcanuscivë a unë,
u vërivë e rëcanuscivë l'ombra dë quillë
che pë paura facettë u gran rifiutë.

(v. 60)

Subbëtë capivë e fui cèrtë
che chésta éva la sètta dë lë cattivë
a Ddijë, e spiacentë a l'amicë suó'.
'Štë sciauratë, che mai so' štatë vivë,
évënë smanënutë. pëzzecatë assaië
da muscunë e da vespë chë štëanë là.
Essë štriavënë la faccia lórë dë sanghë,
che, mmischiatë a lë lagrëmë, a le piedë lórë
lë rëcuglievënë lë viërmë.

E po' che a guardà ancorë më mëttivë,
vëdivë gentë a la riva dë nu gruossë sciumë ;
pëcché i' dëcivë : << Maeštrë , fammë u piacerë
che i' pozza sapé qualë so', e qualë usë
dë trapassà lë fa parë 'ccusì sveltë
cumm'i' capischë pë' stu pochë 'e lucë>>.

E issë a me: << Lë cósë tē sarannë déttë
quannë nu' cë fërmamë

'ncoppa a la trišta riva d'Acherontë.>>

Allora, scurnusë e kē l'uocchië vaššë,
mantënnënnëmë k'u parlà ca 'nfussë uffesa,
a fin' a u sciumë dë parlà tacivë.

E ècchë vèrzë dë nu' mënì pë navë
nu viécchië ghianchë dë capë e pilë,
alluccannë: << Guaië a vu', anëmë dannatë!

Nn' sperate maie vedé u cieie!

I' venghë pë mënarvë all'auta riva
a u scurë ètërnë, a u callë e a u jëlë.

E tu, chë štaië là, anëma viva
sëparëtë da chištë chë so' muortë.>>

(v.89)

Ma po' che vëdëttë ca i' nën më lëvavë
Dicëttë: << P'auta vija , p'autë puortë,
no qua, a n'auta spiaggia tu può passà;
nu legnë cchiù lëggiérë cummiénë chë tē porta>>.

E la guida a issë: <<Caron, 'ntë 'nguijatà
zë vo' j' 'ccusì colà andò zë pò'
chéllë che vò', e cchiù nn'addummannà.>>

Quindë z'azzëttënnë lë varvosë gótë

a u nucchierë da la mèlmosa paluda
che attuornë all' uocchië dë vampa tënëa lë rótë.

Ma chell' anëmë, che évënë trištë e nudë
cagnannë culorë e sbattévënë lë diéntë
appena che sëntënnë lë parolë durë.

(v.100)

Astumavënë Ddijë e lë parientë,
l' umana specië, u poštë, u tiémpë e u sémë
dë la sumënta lórë e dë la lórë origgëna.
Po' zë riunënnë tuttë quantë iniziémë
chiagnënnë fortë, a la riva malvagia
chë spëtta a ogni ómë chë Ddijë nën témë.

Caron demonië, kë l' uocchië dë fuochë,
a lórë accënnanë tuttë lë raccoglië,
vattë k' u rémë chiunquë musciéja.

(v.112)

Cummë d' autunnë, cadënë lë foglië
una appriëss' all' auta, finché u ramë
arrënn' a la terra tuttë lë fóglië suë,
tal' e qualë u sémë malamentë d' Abramë
zë jétta ' nquillë lidë unë a unë,
pë' ' nzinnë, cumm' a auciellë pë richiamë,
' ccusì ze ne vanne ' ncopp' a l' ónna scura,
e finché chë sarannë là scignutë,
purë da qua na nóva schiéra zë raduna.

<< Figliuolë mijë >> dicëttë u maeštrë curtésë

<< chillë chë muorënë nëll' ira dë Ddijë
tuttë viénnë qua da ogni paesë;

prontë so' a trapassà u sciumë;

ca la divina giustizia lë sprona

' ccusì che la paura ze cagna in desiderië.

Quindë nën passa mai anëma bona,

(v.127)

e però së Caron dë te zë lagna

puo' tu sapé buon ca lë parolë suo' bèn suonënë >>.

Funitë quištë, la scura campagna

trëmattë fortë, ca p' u spavëntë

la frontë dë sudorë ancora më bagna.

La terra lagrëmosa dëttë viéntë

che balénatte na luce vermiglia

che më ' mbambalëttë d' ógne sëntëmiéntë

e cadivë comë a n' ómë che u suonë piglia.

“ È, è “ : sono mute, ovvero con suono contratto.